

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н. ГУМИЛЕВА
GUMILYOV EURASIAN
NATIONAL UNIVERSITY

Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2015»
атты X Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
X Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2015»

PROCEEDINGS
of the X International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2015»

УДК 001:37.0
ББК72+74.04
Ғ 96

Ғ96

«Ғылым және білім – 2015» атты студенттер мен жас ғалымдардың X Халық. ғыл. конф. = X Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2015» = The X International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2015». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie-2015/>, 2015. – 7419 стр. қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-9965-31-695-1

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001:37.0
ББК 72+74.04

ISBN 978-9965-31-695-1

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2015

1997. –с. 36

8. Ли Фэнлинь. О специфике реформ в Китайской Народной Республике // «Новая и новейшая история». - Пекин, 1996. - №6. - С. 3-8.

9. Делюсин Л. П. Китай в поисках путей развития. МГУ им. М. В. Ломоносова. Ин-т стран Азии и Африки. - М.: Муравей, 2004. -445 с. 11

10. Agreement on trade relations between USA and PRC.

ӘОЖ 930.1(73:519)

АҚШ ТАРИХНАМАСЫНДАҒЫ КОРЕЯНЫҢ БІРІГУ МӘСЕЛЕСІ.

Жақаева Сымбат Серікқалиқызы

Symba92@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, халықаралық қатынастар факультетінің, «6М020900 – шығыстану» мамандығының 1 курс магистранты

Кореяның бірігу мәселесі маңызды ғылыми және саяси мәселе ретінде бауырлас Корея мемлекеттерінің назарында ғана емес, сонымен қоса БҰҰ-ның да бақылауында. Қос мемлекеттің бірігу мәселесінің шешілуі, яғни бірігудің жолдары мен механизмдерінің талқылану үдерісіне осы мәселенің пайда болуына ықпал еткен АҚШ, Ресей және Қытай ең алдымен ат салысу керек деген пікір бар.

АҚШ саяси аренада ықпалды мемлекеттердің бірі ретінде Корей түбегіндегі корей қоғамының саяси дамуына түрткі болғандықтан корей мәселесінің шешілу жолдарында әрдайым америкалық фактор басты назарға алынады. Әрі Кореяның тарихи кезеңдерінде өз саясатын жүзеге асырған ел ретінде танылатындықтан, АҚШ тарихнамасында бұл мәселе ең алғашқы орындардың бірін алады.

Қазіргі таңда Оңтүстік Корея экономикасы дамыған елдердің қатарына кіретін, демократиялық мемлекет болып табылады. Өзінің сыртқы саясатын белсенді түрде жүргізіп отыр. АҚШта Оңтүстік Кореяға экономикалық қолдау қолпаштаулар көп көрсетті.

Солтүстік Корея социалистік режимде өмір сүріп отырған мемлекет. Жалпы, қатаң саяси бақылау әлі күнге дейін қоғамда бар. Ақпараттық бақылау да қатаң түрде. Кезінде Кеңес Одағының ықпалына көп түскен мемлекет болғандықтан, “жабық саясатты” жүзеге асырып отыр.

Бұл мәселенің америка тарихнамасында аясы кең екеніне назар аударуымыз керек. Әрі оның авторларының тұжырымдамалық позициясы, ой-пікірлері осы мәселенің тарихы мен корейаның бірігуіне байланысты оптималды жолдар іздестірудегі анализге көп ықпал етеді. Осыған сәйкес бұл жерде корейаның бірігу мәселесін америкалық тарихнамадағы тұжырымдамалық концепцияларды айқындау мақсатында америкалық корейтанушы зерттеушілердің жұмыстары арқылы қарастырылады. Негізі дәстүрлі америкалық тарихнама корей мәселесінің шешіміне қатысты белсенді саясат жүргізу керектігіне белгі беретін.

АҚШ-тағы корей мәселесін терең және жан-жақты көзқараспен қараған зерттеушілердің алдыңғы қатарына қазіргі таңдағы корейаның маманы америкалық атақты ғалым Уиллям М.Дреннангты жатқыза аламыз. Өзінің “Prospects and Implications of Korean Unification” атты мақаласында бұл мәселені реттеуде АҚШ-тың белсенді саясаты керек деген пікірін айқындап өтеді[1]. Ол ‘біржақтылы жеңіс әдіснамасы’ мен ‘Өзінің ғана стратегиялық қызығушылығын’ алдыңғы орынға қоюдан бас тартуға шақырып, АҚШ-тың мақсаты Солтүстік Кореяның режимі мен жүйесін қолдап қолпаштау немесе оны құлату емес, керісінше Оңтүстік Корея көздеген екі Кореяның бірігуіне, сол өңірдегі бейбітшілік пен тұрақтылыққа жол ашатынбасқарылатын, әрі бейбіт өзгеру үдерісін табудағы мақсатын қолдайды.

Сеулдегі америкалық елшіліктің бұрынғы қызметкері, атақты корейтанушы зерттеуші М.Т.Фитцпатрик корейаның қосылуы түбі іске асатын үдеріс, өйткені олардың бір тарихты

бөліскен бауырлас халық әрі олардың патриоттық сезімі жоғары деп айтады[2]. Жалпы оның мақаласында АҚШ-тың корей мәселесіне қатысты ресми позициясы көрсетіліп, АҚШ пен Жапонияның неліктен Кореяның қосылуын қолдайтыны туралы дәлелдер келтіріледі.

Америкалық зерттеушілер Джонатан Д.Поллак пен Ли Чхун Мин өздерінің “Preparing for Korean Unification: Scenarios and Implications” атты кітабында АҚШ-тың, АҚШ-тың әскерінің әлемнің әрі осы өңірдегі тұрақтылықтың кепілі ретінде корей мәселесіндегі белсенді рөлін айқындайды[3].

Соңғы онжылдықта америкалық тарихнамада корейдің бірігуіне байланысты АҚШ-тың мәселені шешудегі рөліне критикалық бағаға сүйенген жаңа көзқарастар пайда болды. Бұл корей мәселесінің демократияланғанын, сонымен қоса АҚШ-тың осы өңірдегі стратегиялық қызығушылық әдіснамасынан алыстағанын білдіреді.

Жаңа ғылыми көзқарас Селик Харисонның атымен байланысты “Korean Endgame: A Strategy for Reunification and the U.S Disengagement”[4]атты еңбегінде АҚШ-тың бұл ойыннан шығу керектігін айтады. Корей мәселесінің шешіміндегі бірігуге АҚШ-тың бөгет жасайтын фактор ретінде танылуы оның келесі түсініктемелерімен байланысты:

Біріншіден, АҚШ-тың корей мәселесінің талқылану үдерісінің өзіне қатысуы солтүстікте наразылық тудырады.

Екіншіден, Солтүстік Кореяның өзінің сынбайтын идеологиялық негізі мен қатал басқару жүйесімен, әрі Оңтүстік Кореямен әріптестігін дамыта отырып либеризация мен реформалар жүргізіп жатыр. Осыдан шығатын ой - екі Корея бірігу үдерісіне өздері жетеді, яғни ешқандай Оңтүстік Кореяның Солтүстік Кореяны ‘жұту’ үдерісі болмайды.

Америкалық зерттеушілердің көкейінде жүрген мәселелердің бірі, егер Корея қосылған жағдайда АҚШ пен басқа елдерге әсер ететін позитивті және негативті салдарын қарастыру болып табылады.

Майкл Армакост пен Кеннет Б. Пайл «Japan and Unification of Korea: Challenges for U.S Policy Coordination»мақалаларында Кореяның қосылуы аталып атқан елдерге қандай әсер тигізетінін анықтап өтеді. Біріккен жағдайда пайда болатын қиыншылықтар мен өзгерістерді болжап өтеді[5].

Америкалық зерттеушілердің осы мәселеге қатысты зерттеулерінде екі Корея біріккен жағдайда оның құны қаншалықты болатыны айтылады.

Чарлз Волф, Hooverd Institute at Stanford University қызметкері, Экономика ғылымдарының докторы, Азия-Тынықмұхит аумағындағы халықаралық қатынастар бойынша атақты маман корей мәселесін экономикалық тұрғыдан қарайды.“North Korean Paradoxes: circumstances, costs and consequences of Korean Unification”[6]атты кітабында тарихнамада қалыптасқан корейдің бірігуінің үш негізгі сценарийін мәселесін қарастырады: 1) солтүстік Корея жүйесінің эволюциясы мен интеграция арқылы бірігу (қытай даму моделі бойынша) 2) солтүстік корей жүйесінің коллапсы және оның оңтүстікпен жұтылуы 3) әскери қақтығыс арқылы бірігу, яғни әскери жолмен. Еңбекте бірігудің әрбір пунктісіне көңіл бөлініп, әрбір жағдайда қаншалықты қаражат кететіні туралы және келтірілген бірігу жолдар бір- бірінен қандай айырмашылық бар екендігі туралы баяндалады. Бірақ кітапта автор қай бірігу жолына жақтасатыны туралы ой- пікір айтпайды. Авторлар Германияның бірігуінің экономикалық аспектісін мысалға келтіре отырып, Кореяның бұл жолмен бірігуіне критикалық баға береді. Корея бірігуі үшін солтүстік жүйесінің модернизациясы керек дейді, бірақ әлі де болса солтүстік корей қоғамы оған алыстау дегендей пікір білдіреді.

Чарлз Вольф, Норман Левинмен бірге жазған өзінің келесі еңбегінде модернизация жоспарын іске асыру әдістеріне негізгі ойды бөле отырып, солтүстік корей жүйесін модернизациялау мәселесін қарастырады[7].

Халықаралық экономика бойынша маман, шығыстанушы Маркус Ноланд Кореяның бірігуінің экономикалық жағын зерттейді. “The costs and benefits of Korean Unification” [8]атты мақаласында корей біріккен жағдайда кететін шығын деңгейін бірнеше жүз миллиард пен бірнеше жүз триллион доллар аралығында бағалайды. Маркус Ноланд “Avoiding the Apocalypse: Future of the two Koreas”кітабында корей бірігуінің үш мүмкін жолын айтады, әрі

бірігудің әрбір жолына кететін шығын мөлшерін болжайды.

- солтүстік корейда табысты реформа жүргізу
- Коллапс пен жұту
- режимді сақтауға бағытталған баяу реформа жүргізу

“Modeling Korean Unification”[9] мақаласында Маркус Ноланд, Шерман Робинсон, Тао Ванг жаңа әдістемелік көзқарас айтады, яғни ‘корей интеграциялық моделін’ шығару туралы ой тастайды. Бұл модель Оңтүстік және Солтүстікке арналған екі моделден тұру керек деген өздерінің ойларын алға шығарады. Бұл концепцияға сәйкес, Оңтүстік пен Солтүстік Корейаны бірігуге экономикалық жағынан дайындауға бағытталған еркін сауда аумағын, кедендік одақ құру арқылы Корей арасында сауданы ырықтандыру керек дейді. Тұжырымдамаға сәйкес Солтүстік Корейаны экономикалық өзгерістер негізінде бірте бірте реформалау дұрыс жол болып табылады. Маркус Ноланд солтүстіктің жүйесін реформалау Солтүстік Корейаны ауыр экономикалық жағдай мен ашаршылақтан сақтайтын бірден бір жол деген тұжырымын айтады. Корейаны Германия сияқты қосу идеясынан бұл ғалымдар бас тартады, өйткені экономикалық шығын көп және өте тәуекелді іс дейді.

Селиг Хариссон да солтүстік корей жүйесін модернизациялау, либеризация арқылы осы мәселенің шешімін табуға болады деген пікірді қолдап отыр. Сонымен қатар, бұл үрдіс басталып жатыр дейді.

Қорытындылай келгенде, корей бірігу мәселесін америка тарихнамасы солтүстік корей жүйесін модернизациялау, солтүстік корей экономикасының интеграциясы және либеризация жолымен шешуді алға қояды. Сонымен қоса, америкалық зерттеушілер корей мәселесін экономикалық тұрғыдан зерттеп шықты. Бірақ та америка тарихнамасында Оңтүстік пен Солтүстік Корейаны одақ немесе конфедерация құру жолы арқылы қосуға аса назар аударылмаған.

Америка тарихнамасының ерекшелігі ретінде америкалық зерттеушілердің корей мәселесіндегі АҚШ-тың рөлі мен сыртқы саясатына теріс көзқарас білдіруі болып табылады.

Қолданылған әдебиет:

1. Drennan, William M. Prospects and Implications of Korean Unification
<http://cryptome.hope-tindall.net/korea-union.htm>
2. Fitzpatrick M.T. Why Japan and the United States Will Welcome Korean Unification // Korea and World affairs. Seoul, 1991. Vol.15, N.3. P.415-441.
3. Pollack, Jonathan D., Lee, Chung Min. Preparing for Korean Unification: Scenarios and Implications. Santa Monica: Rand Corp., 1999. MR-1040-A. ISBN 0-8330-2721-2. 118 pp.
<http://rand.org/pubs/monograph-reports/2007/MR1040.pdf/>
4. Harrison, Selig S. Korean Endgame: A Strategy for Reunification and the U.S. Disengagement. Princeton, 2002. 448 p.
5. Armacost, Michael, Kenneth B.Pyle. Japan and Unification of Korea: Challenges for U.S. Policy Coordination // Eberstadt, Nicholas, Ellings, J.Richard (ed.). Korea's Future and the Great Powers. Seattle, 2001. P. 125-163.
6. Wolf, Charles, Jr., Akramov, Kamil. North Korean Paradoxes: circumstances, costs and consequences of Korean Unification. Santa Monica, 2005
http://rand.org/pubs/monographs/2005/RAND_MG333.pdf
7. Wolf, Charles, Jr., Norman, Levin, D. Modernizing the North Korean System: Objectives, Method and Application. Santa Monica, 2008.
http://rand.org/pubs/monographs/2005/RAND_MG710.pdf
8. Noland, Marcus, Robinson, Sherman, Li Gang Liu. The costs and benefits of Korean Unification // Asian Survey, 1998. Vol.38. №8. P. 801-814.
9. Noland, Marcus, Robinson, Sherman, Wang, Tao. Modeling Korean Unification. Washington, 1999. <http://www.iie.com/publications/wp/99-7.pdf>